

МОВНІ МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ГУМОРУ НА МАТЕРІАЛІ НІМЕЦЬКИХ АНЕКДОТІВ

Грінченко А. І.

(Сумський державний університет)

Науковий керівник – ст. викладач Дегтярьова Л. І.

Гумор – це особлива форма комунікації, тобто спосіб донести до адресата певне повідомлення і сформувати у нього відношення до відправника і змісту. Як особливий вид комічного, це явище є складним та багатоаспектним і виступає об'єктом вивчення багатьох наукових дисциплін. Дослідники мовної природи комічного перш за все поділяють гумор на ситуативний та мовний. Сприйняття мовного гумору вимагає від читача/слухача не тільки мовної компетенції, але також інтерактивної компетенції, а при сприйнятті іншомовного гумору – і соціокультурної компетенції. Почуття гумору – характерна риса всього людства, що відрізняє нас від тварин та інших створінь. Ступінь впливу гумору на людей залежить від контексту, ситуації, настрою.

Вивчення гумору вченими почалося ще за давніх часів. Поняття "гумор" було відомо в античну епоху і мало значення "волога", "вологість", "рідина". Пізніше до основного значення почали додаватися додаткові і, починаючи з XVIII століття, це слово стало означати "гарний настрій", "особливий погляд на дійсність" "щось приємне та кумедне", а вже в XX столітті за словом закріпилось зрозуміле нам значення.

До ознак гумору відносяться такі: відображенням суперечливих явищ, переважання позитивного відношення, суб'єктивний характер, розкриття серйозності та значимості того, що здається смішним, сентиментальний та співчутливий характер, наявність типових "гумористичних ситуацій".

Гумор присутній в тій чи іншій мірі в житті кожної людини, колективу, країни, нації, незалежно від політичних обставин та умов життя. В лінгвістичній літературі відмічалось, що використання мови в цілях жарту, з метою створення гумористичного ефекту є вищою стадією володіння мовою. Але при зіткненні з іноземною мовою виявляється її національна своєрідність, яка пояснюється специфікою всього укладу життя іншого народу.

Для кожної самостійної культури характерний свій тип гумору, своє сприйняття комізму в різних ситуаціях, яке залежить від багатьох факторів, що грають значну роль в самому формуванні даної культури. Це і історичні події, і особливості географічного положення країни, сусідні країни і відношення до їх жителів, що склались в плінні багатьох століть, це також національні традиції та норми поведінки, що характерні представникам даної країни і культури

Національна своєрідність гумору яскраво проявляється в короткій дотепній розповіді – анекдоті – котру можна зустріти в будь-якій лінгвокультурі, в тому числі німецькій. Анекдот є найрозповсюдженішою формою народної творчості, в якій втілюється гумор. Саме тому анекдоти послужили матеріалом нашого дослідження. Це короткий прозаїчний жартівливий текст, в якому в іронічній формі висвітлюються характерні риси тієї чи іншої особи або факту з її життя і часто створюється узагальнена думка. Основними функціями анекдотів, як і сміху взагалі, є, по-перше, компенсаторне зниження офіційних цінностей, по-друге, викорінювання якостей, що визнаються в даній культурі соціально небезпечними. Анекдот, як правило, має конкретну хронологічну прив'язаність, що переміщує читача до реальної події, часу та простору.

Анекдот, як і будь-який текст, що належить до окремого жанру, має особливу структуру, зміст і форму. Структура анекдоту складається з основних та факультативних елементів. Діалог є основним, а зачин і кінцівка – факультативними текстоутворювальними елементами. Обов'язковою ознакою побутового анекдоту, що саме й робить текст анекдотичним, є пуант, тобто дотепна кінцівка з несподіваним змістом.

Під основною прагматичною функцією побутового анекдоту розуміється цілеспрямований психологічний вплив на адресата з метою розсмішити його. Якщо в результаті багаторазового прослуховування анекдоту ефект непередбаченості, невідповідності між очікуваним і результатом згладжується, то ефект анекдоту відсутній. Комічне в анекдоті може базуватися як на двозначності, на однаковому звучанні, так і може являти собою просто смішну думку.

Зміст і комунікативна ситуація спілкування диктують вибір мовних засобів і форм. Для досягнення мети викладу побутового анекдоту – викликати сміх в адресата – застосовуються мовні засоби й форми, оригінальність яких, потрібне співвідношення яскравого й нейтрального визначають ефект впливу. Засоби мовного впливу можуть бути досить різноманітними, але їх семантика пов'язана з прагматичним компонентом, структурними елементами якого є емотивність, експресивність і оцінка.

На основі зібраного теоретичного матеріалу та проаналізованих прикладів анекдотів було зроблено висновок, що серед усіх стилістичних засобів найбільшим потенціалом для створення комічного ефекту володіють ті, які будуються на основі співставлення протилежних, не порівнюваних значень. Основними універсальними способами створення комічного ефекту в німецькому анекдоті є алогізм, суперечливість і ефект невиправданого сподівання, які реалізуються за допомогою наступних тропів: каламбур (полісемія та омонімія), парадокс, гіпербола, синонімія.

Тематика анекдотів є різноманітною. Анекдот торкається практично всіх сфер соціального життя. В той же час він відображає сучасні тенденції розвитку національної розмовної мови. Майже всі анекдоти присвячені сьгоднішнім чи порівняно недалеким подіям та героям. Збирати та вивчати анекдоти необхідно: в них, як у дзеркалі, вся історія держави і народу, розказана та оцінена самим народом.